

Romani CRISS
Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii

Str. Răspântiilor, nr. 11, Sector 2,
Cod poștal 020547
București – România
Tel: 004 021 / 310 70 60/70
Fax: 004 031 815 7623
office@romanicriss.org

www.romanicriss.org

RAPORT ANUAL 2012

CUPRINS

Echipa Romani CRISS în 2012	3
Educație	4
1. Nivel preșcolar.....	4
Finalizarea proiectului “Un Start Bun”, implementat în Craiova, județul Dolj	4
2. Nivel gimnazial.....	5
„Școala de vara - creșterea stimei de sine, interculturalitate și istoria romani”, proiectul „Chave Zurale”	5
Centre „Școală după Școală” pentru copii în risc de abandon școlar	6
3. Nivel liceal.....	6
„Programul de implicare civică și dialog pentru tineri, pentru proiecte de dezvoltare comunitară - YCED”	6
4. Proiectul Rom UP! - Incluziunea romilor prin intermediul experiențelor educaționale calitative de succes.....	8
Intervenție și asistență legală în cazuri de încălcare a drepturilor omului.....	9
Segregarea copiilor romi în spitale – contestată în premieră în România	9
Evacuări forțate la Baia Mare	9
Reclamarea unei situații de segregare educațională – Colegiul Național „Ioniță Asan”	9
Abuz al poliției față de romi	10
1. Caz Plumbuita: RD, barbat rom împușcat mortal de poliție.....	10
2. Caz Agrișteu, Mureș-LN, rom împușcat mortal de către reprezentanți ai poliției	11
3. Caz Racoș, județul Brașov	12
Accesul romilor la serviciile de sănătate	12
Programul de mediere sanitară	12
1. Proiectul Roma in EU - Sprijin pentru dezvoltarea competențelor civile sau sociale.....	12
2. Împuternicirea Asociației Mediatorilor Zurale Romnia.....	13
3. Proiect “Mecanisme legale pentru combaterea discriminării privind accesul la sănătate al romilor”	13
4..... Proiect ”Măsuri privind creșterea ratei de vaccinare în rândul copiilor romi”	14
Promovarea respectării drepturilor omului	14
Proiectul DARE Net: Desegregare și Acțiune pentru Romii în Educație	14
Proiectul „Acces Egal la Justiție pentru Romi”.....	14
Comemorarea masacrului din Auschwitz-Birkenau, din 2/3 august 1944	15
Implicarea organizației în procesul de follow-up al Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței, referitor la cel de-al treilea raport ECRI cu privire la România	16
Capacitare și formare.....	16
1. Schimb de experiență între lideri romi, în cadrul proiectului “Parteneriat pentru romi, protecție, prevenire și promovare”	16
2. Seminar în domeniul anti-discriminării pentru autorități locale.....	17
3. Cursuri de formare pentru magistrați și avocați	17
Publicații.....	19
„Phure Vorbi Purane – Proverbe Vechi din Bătrâni”	19
Proiecte implementate și finanțatori.....	19

Echipa Romani CRISS în 2012

Echipa Romani CRISS în anul 2012 a fost formată din: Magda Matache, Adrian Vasile, Simona Barbu, Rita Bobin, Carmen Brici, Cristian Căzănescu, Adriana Chefălan, Cristina Chiriță, Bogdan Drăguțoiu, Andreea Filiuță, Eleonora Iordache, Daniel Lucan, Ramona Marcu, Florina Mihai, Oana Mihalache, Marian Mandache, Georgiana Neață, Nicoleta Păun, Cosmin Rad, Silvia Sologiu, Tudorel Tabă, Lăcrămioara Tăutu, Ana Maria Vitan, Marius Wamsiedel.

De asemenea, în 2012, directoarea executivă, doamna Magda Matache a obținut o bursă pentru realizarea studiilor post-doctorale în Statele Unite ale Americii, iar domnul Marian Mandache a fost numit în funcția de director interimar al organizației Romani CRISS.

Educație

1. Nivel preșcolar

Finalizarea proiectului „Un Start Bun”, implementat în Craiova, județul Dolj

Proiectul „Un Start Bun” („A Good Start”- AGS) a fost implementat încă din 2011, în cartierul Mofleni din Craiova, județul Dolj. Proiectul a fost bazat pe o abordare multidisciplinară, și ca atare a implicat actori diferiți în procesul de dezvoltare timpurie, atât instituții, cât și membri ai comunității. În afară de copiii înșiși, activitățile au inclus părinți și bunici, educatori de grădiniță și profesori, și autoritățile locale.

Printre rezultatele proiectului menționăm:

- ✓ 90 % dintre părinți au primit asistență cu înscrierea copilului lor în grădiniță sau școală
- ✓ AGS a furnizat ajutor mai departe copiilor care au frecventat gradinita sau școala, cum ar fi transportul sau acompaniamentul copiilor la școli și acoperirea costurilor de prânzuri
- ✓ educație non-formală la domiciliul beneficiarilor
- ✓ activități în centrul din comunitate - mai mult de 85% dintre respondenți au indicat faptul că au avut copiii beneficiari ai activităților dincolo de instruire școlară
- ✓ părinții romi din Craiova, Mofleni au primit asistență pentru obținerea actelor de identitate - 86%
- ✓ proiectul AGS a îmbunătățit în mod direct accesul la facilități preșcolare prin organizarea de transport și/sau de acompaniament pentru grădinițe în Craiova, Mofleni
- ✓ pe parcursul proiectului statisticile de înscriere școlară s-au îmbunătățit la toate grupele de vârstă: ponderea copiilor care stau acasă neînscrisi, în rândul copiilor de vârste între 3 și 6 ani a scăzut de la 33 % la 25 %
- ✓ Părinții din cadrul proiectului sunt mai conștienți de importanța unei educații și îngrijiri bune, necesare copilului. Ei sunt, de asemenea, mai bine pregătiți pentru a le oferi copiilor lor un start mai bun în ceea ce privește educația și sănătatea.

„Proiectul a fost bun pentru că m-a schimbat, m-a făcut să îmi dau seama că trebuie să acord mai multă atenție educației copiilor mei, cât de mult se poate. Bineînțeles că din cauza serviciului și din cauza că nu știu să scriu și să citesc, nu îmi pot ajuta foarte mult, dar acum știu că au nevoie de mai multă atenție din partea mea.”

Enciu Maria, mama participantă în cadrul proiectului „Un Start Bun”

„Parinții mei știu că vin la centru. Îi spun în fiecare zi: „Mamă, pot să mă duc la centru?” și ea zice: „Da, dar să nu întârzii!”. „Bine, nu întârzii.”

„Am învățat foarte multe lucruri. Sunt multe de spus.(...)”

Mi-am făcut mulți prieteni aici... un, doi, trei, patru, cinci...Cred că vreo șase prieteni.” “(...) Pe 1 și 8 martie am făcut cadouri pentru mame și le-am dus acasă. S-au bucurat!”

Roberto, copil beneficiar în programul „Un Start Bun”

În încheierea proiectului au fost organizate o masă rotundă în Craiova cu autoritățile și ONG-urile locale și o conferință națională în București, cu participarea reprezentanților Ministerului Educației, Fondului Romilor pentru Educație, Universității și alți actori importanți în domeniul educației.

În același timp, Romani CRISS, cu sprijinul REF Budapesta pregătește o nouă etapă a acestui proiect pilot, intenționând să continue munca în comunitatea din Mofleni în ceea ce privește educația timpurie.

2. Nivel gimnazial

„Școala de vara - creșterea stimei de sine, interculturalitate și istoria romani”, proiectul „Chave Zurale”

În cadrul proiectului “Cluburile de sprijin educațional „Chave Zurale”, al cărui obiectiv principal îl constituie **prevenirea și corectarea abandonului școlar în comunitățile de romi** prin intervenții ce vizează elevii cu risc de părăsire timpurie a școlii și cadrele didactice care susțin activități de prevenire și corectare a acestui fenomen, au fost organizate în anul 2012 patru tabere pentru copii cu vârste între 9 și 14 ani. Scopul acestor tabere organizate sub forma unor „școli de vară” a fost acela de a împuternici copiii romi, de a le îmbunătăți stima de sine și de a-i învăța despre istoria și cultura romani. Cele patru tabere au fost realizate astfel:

- I. În regiunea Sud-Est la Complexul Măgura din Buzău, cu participarea a 64 de elevi din clasele 3-4 și 7-8
- II. În regiunea Centru la Grand Hotel Perla Ciucașului, comuna Târlungeni, cu participarea a 30 de elevi din clasele 3-4 și 7-8. Grupul de beneficiari a fost constituit din 30 de elevi de la școlile din Săcele (Șc. Generală, Nr. 5), Racoș și Reghin (Șc. Generala Nr. 4).
- III. În perioada 12.08.2012– 18.08.2012 s-a desfășurat tabăra pentru beneficiarii din regiunea Sud Muntenia la Hotel Alexandros, Bușteni, cu

participarea a 74 de elevi din clasele 3-4 și 7-8.

IV. În perioada 19.08.2012 – 25.08.2012, s-a desfășurat tabăra pentru beneficiarii din regiunea București - Ilfov la Pensiunea Casa Alex, Snagov, cu participarea a 55 de elevi din clasele 3-4 și 7-8.

Împreună cu formatorii și însoțitorii prezenți în cele patru tabere organizate, copiii au luat parte la o sesiune de educație interculturală, de formare de abilități, dar și la sesiuni menite să îi ajute să se cunoască mai bine și să își facă noi prieteni. Au fost organizate exerciții creative în echipa, ateliere interculturale, dezbateri pe teme ca Interculturalitatea, Holocaustul, Tradiții și obiceiuri, Stereotipuri și prejudecăți, “Discriminarea, Prejudecată sau Minoritate”. Au fost vizionate spoturi – “Rasismul nu are inimă”, “Altfel, dar la fel” și “Violența se învață”, urmate de dezbateri pe aceste teme.

Centre „Școală după Școală” pentru copii în risc de abandon școlar

Tot în cadrul proiectului „Chave Zurale” a fost continuată organizarea activităților în centrele „școală după școală”, în cadrul cărora 500 de copii în risc de abandon școlar și din grupuri vulnerabile, romi și ne-romi, au participat la activități zilnice pentru îmbunătățirea performanțelor școlare la limba și literatura română, matematică și o limbă străină (engleză sau franceză). De asemenea, beneficiarii din cadrul proiectului au fost susținuți în vederea îmbunătățirii participării școlare, prin asigurarea rechizitelor școlare, a hainelor și a unei gustari în cadrul centrelor „Chave Zurale”.

3. Nivel liceal

„Programul de implicare civică și dialog pentru tineri, pentru proiecte de dezvoltare comunitară - YCED”

Programul de implicare civică și dialog pentru tineri - YCED aduce împreună elevi români și romi din România și Republica Moldova pentru inițierea și punerea în practică de proiecte de dezvoltare comunitară. În cadrul acestui program, tinerii au fost încurajați să devină cetățeni activi, care vor fi capabili pe viitor să își mobilizeze colegii pentru a elimina barierele interetnice existente în comunitățile de unde provin. Folosind o „comunitate de școli”, programul a sprijinit tinerii să gestioneze în mod eficient tensiunile interetnice prin dezvoltarea înțelegerii interculturale în școli. Într-un timp scurt, tinerii au dobândit abilități valoroase față de angajamentul civic și toleranță, devenind astfel agenți ai schimbărilor pozitive pentru tot restul vieții lor.

În primul an de implementare - anul școlar 2011-2012, s-au implementat activități care au avut ca obiectiv să aducă împreună tineri de diferite etnii din 6 licee din România.

Cele 6 echipe selectate din România au implementat cu succes 6 proiecte dedicate tinerilor elevi de liceu, sprijinite de organizația Romani CRISS:

„Mai informat, mai sanatos, mai tolerant!”

Echipa Liceului Gh. K. Constantinescu
din localitatea Brăila, județ Brăila.

„Împreună pentru comunicare”

Echipa Colegiului Tehnic V. D. Cotea din Focșani, județul
Vrancea.

„În mișcare spre un viitor sănătos”

Realizarea unui teren de baschet - echipa Colegiului Tehnic
„Edmond Nicolau” din Focșani, județul Vrancea.

„Radio pentru noi”

Echipa Grupului Școlar din Mărășești,
județul Vrancea.

***„Tinerii împreună pentru o comunitate mai sigură, mai
sănătoasă”***

Echipa Grupului Școlar „Nicolae Oncescu” din localitatea Ianca,
județul Brăila.

***„Centru incluziv educațional și de socializare pentru tinerii din
comuna Ivești”***

Echipa Grupului Școlar „Hortensia Papadat Bengescu” din
Ivești, județul Galați.

YCED este un program al Biroului pentru Democrație, Drepturile Omului și Muncă al Departamentului de Stat al SUA, implementat de International Research & Exchanges Board (IREX), în parteneriat cu IREX Republica Moldova și Romani CRISS – Centrul Romilor pentru Intervenție Socială și Studii, începând cu anul 2011.

4. Proiectul Rom UP! - Incluziunea romilor prin intermediul experiențelor educaționale calitative de succes

Proiectul ROM-UP! este finanțat de Comisia Europeană, prin Programul Lifelong Learning și este implementat în **șase țări** (Spania, Bulgaria, Grecia, România, Irlanda și Belgia) pe o perioadă de aproximativ un an (Aprilie 2012-Martie 2013).

Principalul scop al proiectului ROM-UP! este de a crea o **Rețea Internațională Romani**, al cărei scop va fi de a atrage atenția asupra importanței experiențelor educaționale de succes care s-au dovedit științific a fi eficiente în promovarea integrării sociale a copiilor romi și a elevilor în general, în ceea ce privește obținerea succesului educațional.

Printre obiectivele specifice ale proiectului se numără: identificarea, analiza și selectarea celor mai de succes practici utilizate în domeniul educațional pentru incluziunea romilor, pe baza criteriilor stabilite la recomandările comunității științifice internaționale, dezvoltarea de strategii comune pentru implementarea și transferarea practicilor educaționale de succes selectate în cele cinci țări partenere, stabilirea de grupuri de lucru compuse din actori relevanți în procesul de integrare a romilor în și prin educație, conștientizarea și angajarea lor în acest sens și implicarea activă a persoanelor rome non-academice, în special a femeilor rome non-academice, în componența rețelei și în toate activitățile implementate.

Diseminarea practicilor educaționale de succes în integrarea romilor în societate și în special, în educație în cadrul proiectului s-a făcut prin intermediul a două rapoarte europene, disponibile pe site-ul proiectului <http://rom-up.eu/home-ro>.

Intervenție și asistență legală în cazuri de încălcare a drepturilor omului

Segregarea copiilor romi în spitale – contestată în premieră în România

Romani CRISS, împreună cu partenerul său, ECPI – Centrul Euroregional pentru Inițiative Publice au înaintat o cerere de intervenție în nume propriu în fața Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, cu privire la situația de segregare a copiilor de etnie romă față de copiii majoritari, existentă la Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii “Marie Sklodowska Curie”.

Segregarea copiilor într-un salon separat, având ca și criteriu apartenența la etnia romă, constituie discriminare potrivit prevederilor OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor faptelor de discriminare, republicată. Se încalcă, totodată, prevederile art. 20, alin. 1, din Constituția României. Dintre tratatele internaționale la care România este parte, menționăm încălcarea art. 14 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, a art. 1, alin. 1 din Protocolul Adițional nr. 12 la CEDO, precum și a art. 3 din Convenția Internațională privind Eliminarea tuturor formelor de Discriminare Rasială.

În urma unei investigații realizate de CNCD în Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii “Marie Sklodowska Curie”, s-a constatat că, în data de 05.10.2011 exista un salon în care erau internați doar copii care ar fi putut aparține etniei rome. Romani CRISS a realizat o vizită de documentare, în luna septembrie, 2011, care susține concluziile raportului de investigație al CNCD. La momentul vizitei, în spital existau saloane în care copiii de etnie romă erau separați pe criteriu de apartenență etnică la etajele 5 și 6 din Spital.

Evacuări forțate la Baia Mare

Scrisoarea deschisă a fost trimisă public, inclusiv către organizații interguvernamentale, organizații internaționale, ambasadelor, și alte organisme și instituții relevante, la nivel național și internațional. La aceasta scrisoare au existat reacții publice din partea Comisarului pentru Drepturile Omului- Consiliului Europei.

(http://www.coe.int/t/commissioner/News/2012/120607BaiaMare_en.asp).

În acest caz, a fost dificil să se înceapă o acțiune de litigare cu privire la mutarea romilor din Craica. Oamenii mutați au fost sub presiunea primăriei, și nu s-au putut angaja într-un caz juridic. În cazul în care decid să înceapă un caz juridic, iar termenul de prescripție nu va fi atins între timp, Romani CRISS va asigura reprezentarea juridică a persoanelor evacuate.

Reclamarea unei situații de segregare educațională – Colegiul Național „Ioniță Asan”

În februarie 2012, Romani CRISS a înaintat o plângere în fața Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, precum și o acțiune civilă în fața Judecătoriei Caracal, cu privire la segregarea școlară pe criteriul etnic și al categoriei sociale a copiilor romi din clasa a I-a B, precum și cu privire la îngrădirea accesului egal la educație de calitate a copiilor romi din clasa a I-a B, în

comparație cu ceilalți copii din clasele a I-a A *step-by-step* și a I-a A tradițional, din cadrul Colegiului Național „Ioniță Asan”, din localitatea Caracal.

Instituția Prefectului – Județul Olt a emis în octombrie 2011 un raport de control cu privire la implementarea Ordinului 1540/19.07.07, în urma căruia a sesizat segregarea existentă la nivelul clasei I, din cadrul Colegiului Național „Ioniță Asan”. Raportul subliniază faptul că, spre deosebire de celelalte săli, cea în care învață elevii romi este prost îngrijită, nu are parchet, iar pereții

Dreptul la educație de calitate și dreptul de a nu fi supus discriminării, beneficiază de protecție legală la nivel național și internațional, drepturi ce le-au fost încălcate copiilor romi prin separarea acestora de cei majoritari, pe criteriul etnic și social. Prin fapta de discriminare reclamată, se încalcă prevederile OG 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, ale OMECT 1540/19.07.07, privind interzicerea segregării școlare a copiilor romi și aprobarea Metodologiei pentru prevenirea și eliminarea segregării școlare a copiilor romi și prevederile unor tratate internaționale, precum Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

încăperii sunt murdari, precum și faptul că un reprezentant al școlii a recunoscut tradiția din cadrul unității școlare de „*a crea clase segregate social, educațional*”. Romani CRISS a efectuat o vizită de documentare, în urma căreia concluziile raportului de control al Instituției Prefectului, referitoare la situația de segregare, au fost confirmate. Mai mulți părinți s-au declarat nemulțumiți de faptul că în clasa a I-a B sunt doar copii romi și că dotările acestei clase sunt de proastă calitate. Directoarea școlii a afirmat, în timpul discuției cu reprezentanții Romani CRISS, faptul că la formarea claselor s-a ținut cont de ordinea depunerii cererii de înscriere de către părinți la secretariatul școlii. Însă, așa cum reiese din cererile de înscriere, acestea nu au fost înaintate de către părinții romi târziu, contrar afirmațiilor directoarei.

Abuz al poliției față de romi

Acest tip de abuz împotriva romilor a continuat în ultimii ani. Romani CRISS a identificat în 2012 8 cazuri de abuz al reprezentanților legii asupra membrilor din comunitățile de romi. Numărul este extrem de mare, mai ales luând în considerare ca există mai multe victime care nu raportează oficial aceste abuzuri către niciun organism sau organizație neguvernamentală. În acest an, pe o perioadă de trei luni consecutive, trei bărbați romi au fost împușcați mortal de către reprezentanții poliției. Aceasta este o încălcare foarte gravă și o amenințare la adresa situației drepturilor omului în România.

1. Caz Plumbuita: RD, barbat rom împușcat mortal de poliție

Pe 31 mai un bărbat rom de 24 de ani a fost împușcat în cap de către poliție, în timp ce înota în lacul Plumbuita, încercând să scape de poliție. Victima a murit. Din discuțiile purtate de reprezentanții Romani CRISS cu rudele victimei și membrii comunității locale au fost concluzionate următoarele: mai multe echipe de poliție (10-12 reprezentanți ai poliției) de la secțiile 6 și 7 din București au încercat să prindă două persoane suspectate de furt de materiale de construcții. Pentru a scăpa, cei doi suspecți au sărit în lacul Plumbuita. Suspecții au fost urmăriți de circa 10 polițiști. Politistii care îi urmăreau au ordonat să se tragă, au tras două focuri în aer, după care un polițist a

tras în direcția celor doi, care s-au rostogolit în apă. Victima RD, situat în apă la aproximativ 10-15 metri de mal a fost împușcat mortal, având o împușcătură în cap.

Romani CRISS a contractat un avocat, care a depus o plângere penală împotriva polițiștilor implicați în acest caz. De asemenea, CRISS, împreună cu European Roma Rights Centre, au trimis scrisori la Ministerul de Interne, precum și la IPJ, solicitând asigurarea investigației independente, prompte, și efective cu privire la legalitatea acțiunilor poliției și jandarmeriei, în conformitate cu obligațiile impuse de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului. S-a solicitat, de asemenea, asigurarea că ancheta va lua în considerare pe deplin orice indicii cu privire la lipsa de neutralitate rasială sau etnică sau acțiuni discriminatorii ale reprezentanților poliției / jandarmeriei, prezentarea publică a scopului, metodelor și concluziilor anchetei, precum și tragerea la răspundere a reprezentanților poliției și jandarmeriei, în conformitate cu legislația națională și cu Convenția Europeană pentru Drepturile Omului, în cazul în care investigațiile indică acțiuni ilegale.

Ministerul de Interne a răspuns, prin organismul său de control, că acțiunile poliției / jandarmeriei nu au fost de natură discriminatorie sau pe motive etnice. Răspunsul Ministerului de Interne, de asemenea, a indicat ca ancheta nu a fost finalizată. Prin urmare, nu ar putea fi dat un răspuns cu privire la legalitatea acțiunii.

Răspunsul Direcției Generale a Poliției București, cu privire la cazul Plumbuita, este foarte similar cu cel trimis de Ministerul de Interne. Din păcate, acestea sunt răspunsuri standard, pe care Romani CRISS le-a primit de fiecare dată când a cerut o poziție oficială a autorităților competente cu privire la astfel de cazuri.

2. Caz Agrișteu, Mureș-LN, rom împușcat mortal de către reprezentanți ai poliției

Pe 10 iunie, în urma unei intervenții care a implicat angajați ai jandarmeriei și poliției, doi romi au fost împușcați, unul dintre ei murind. Din discuțiile purtate de reprezentanții Romani CRISS cu rude ale victimelor și membri ai comunității locale, la 10 iunie a fost o altercație între doi minori, un etnic rom și un etnic maghiar. Tatăl minorului rom și-a admonestat copilul, ceea ce a determinat adunarea mai multor persoane, printre care și mama copilului rom. Curând, au ajuns și doi ofițeri de poliție locală. Fratele minorului rom a încercat să-l tragă pe acesta din curtea unde erau, dar a fost agresat de către ofițerii de poliție care au folosit spray cu piper împotriva lui. La scurt timp, angajați ai jandarmeriei au mers în comunitatea de romi, în căutarea fratelui copilului rom. Cei doi polițiști au exclamat: "El este!", arătând spre o familie de romi care nu a avut nicio legătură cu conflictul descris mai sus. LF, fiul, a închis porțile curții familiei, dar jandarmii au forțat porțile, au intrat în curte și au lovit membrii familiei, tatăl și cei patru fii. Ei au răspuns, și L.D. a fost împușcat în picior, mai sus de zona genunchiului și în spate. Au existat mai multe focuri de armă trase, creând haos. LN, văzând că fratele său a fost împușcat, a ripostat, lovind unul dintre jandarmi cu un obiect contondent. În momentul imediat următor, s-a întors pentru a încerca să scape, dar a fost împușcat în spate, în zona umerilor și sub braț, în zona inimii.

Romani CRISS a făcut o vizită în teren, a documentat cazul și, împreună cu European Roma Rights Centre a trimis la poliție, jandarmerie și Ministerul Apărării o scrisoare în care se cer măsuri urgente în acest caz.

Un avocat a fost contactat, în scopul de a reprezenta victimele, în cazul în care decid să înceapă un proces de litigiu pentru acest caz. Există dosare deschise împotriva barbatului rom implicat în acest caz (familia L.), care ar fi atacat agenții legii. În mod paradoxal, procurorul a propus măsura de 29 de zile de detenție să fie aplicată pentru rom (și chiar să o extindă, ulterior), în

timp ce în dosarul privind uciderea lui L.D, niciun agent al legii nu a fost reținut, nici măcar pentru 24 ore.

3. Caz Racoș, județul Brașov

Membrii comunității de romi sunt în mod constant abuzați verbal și fizic de către poliția locală, jandarmerie și o firmă de securitate contractată de Primărie. Evidențiem o încălcare gravă a drepturilor omului, precum și a Constituției Române, cu privire la modul în care firma de securitate a fost contractată. Decizia 19/07.04.2011 a Consiliului Local Racoș este motivată de un raport. Raportul motivează necesitatea de a contracta o firmă de securitate, luând în considerare „rata delincvenței în rândul romilor din sat”. Contractarea firmei de securitate nu a fost motivată de necesitatea creșterii securității publice sau pentru a îmbunătăți relațiile dintre romi și ne-romi (a se vedea conflictul interetnic din 2011), ci, dimpotrivă, crește tensiunea, ținând cont de repetate abuzuri comise de către agenții de securitate. Fondurile publice au fost utilizate pentru a pune în practică măsuri represive împotriva membrilor comunității locale, măsurile fiind aplicate în funcție de etnie cetățenilor.

Comunitatea de romi se plânge că se simte amenințată de fiecare dată când văd unul dintre polițiști, angajați ai jandarmeriei și membrii ai firmei de securitate. Echipa departamentului de drepturile omului a Romani CRISS și 2 monitori locali pentru drepturile omului au documentat acest caz. Cinci membri ai comunității au dat declarații cu privire la acest caz. Un avocat a fost contractat pentru a reprezenta victima care a fost rănită cel mai grav și care a avut, de asemenea, un certificat medical care dovedește acest lucru.

Accesul romilor la serviciile de sănătate

Programul de mediere sanitară

1. Proiectul Roma in EU - Sprijin pentru dezvoltarea competențelor civile sau sociale

ROMA in EU are ca scop crearea instrumentelor necesare pentru formarea mediatorilor/consilierilor pentru a se pregăti pentru munca lor cu comunitățile de romi. Rolul mediatorilor nu este încă bine definit în piața muncii sau cea a formării. Formarea pe competențe specifice trebuie să fie oferită mediatorilor pentru a asigura o mai bună adresare a provocărilor pe care le întâmpină în munca cu comunitatea romă. Competențele cheie pe care ROMA in EU le abordează sunt competențe civice și sociale, și de asemenea competențe privind conștiința culturală și expresia, amintindu-ne că integrarea nu poate însemna pierderea diferențelor culturale și sociale, ci respectul și înțelegerea acestora.

Obiectivul general al proiectului este acela de a contribui la dezvoltarea de competențe sociale și civile în rândul mediatorilor, consilierilor și formatorilor care lucrează în școli, în domeniul social și/sau în domeniul integrării pe piața muncii a persoanelor rome.

Printre rezultatele preconizate ale proiectului menționăm:

- Suportul de curs “Dezvoltarea de competențe civile și sociale utilizate în muncă cu comunitățile de romi” va fi disponibil on-line în curând.
- Manual
- Site-ul proiectului
- Newslettere
- Seminare

2. Împuternicirea Asociației Mediatorilor Zurale Romnia

În anul 2012, Romani CRISS a continuat să sprijine Asociația mediatorilor sanitară înființată în 2011, prin facilitarea adunărilor consiliului director al asociației și prin oferirea sprijinului instituțional și organizațional de care această asociație proaspăt înființată are nevoie. Membrele consiliului au fost formate în management organizațional, managementul proiectelor, și au fost încurajate să-și creeze rețele și parteneri. În consecință, în 2012 Zurale Romnia a intrat în parteneriat cu cinci asociații din țări europene precum Franța, Italia, Ungaria și Bulgaria, și astfel a început implementarea proiectului *„Abordări în educația adulților cu scopul de a împuternici coeziunea socială a romilor și a ne-romilor în Europa”*, cu finanțare de la Comisia Europeană, prin programul Grundtvig.

Principalele obiective ale proiectului sunt acelea de dezvoltare a cooperării între organizațiile care lucrează în domeniul educației adulților și cu populația romă, identificarea de diferențe și similarități în țările europene privind subiectul abordat și identificarea celor mai bune practici transferabile.

3. Proiect “Mecanisme legale pentru combaterea discriminării privind accesul la sănătate al romilor”

Proiectul, implementat cu sprijinul financiar al Roma Health Program/Law and Health Initiative (din cadrul Programului de Sănătate Publică al Open Society Foundations), a vizat următoarele obiective:

1. Colectarea informațiilor legate de încălcări ale dreptului la sănătate al romilor în România, în special legate de segregarea în maternități
2. Organizarea unei campanii de advocacy, pentru adoptarea și îmbunătățirea politicilor de sănătate și a legislației existente
3. Capacitarea și împuternicirea a doua organizații române de drepturile omului

Astfel, a fost realizat un raport cu privire la accesul la serviciile de sănătate din perspectiva drepturilor omului. În cadrul aceluiași proiect, a fost realizat un film documentar, care surprinde inegalitățile cu care se confruntă populația de etnie romă în accesarea serviciilor de sănătate¹. Organizațiile Șanse Egale, din Sălaj, respectiv Speranță și Încredere, din Constanța, au făcut parte dintr-un program de capacitate, în vederea implicării lor ulterioare în campanii de împuternicire a 4 comunități de romi și pregătirea acestora pentru a reacționa în vederea protecției dreptului la sănătate și antidiscriminării. Un grup de experți a fost constituit, care a elaborat și urmărit implementarea unui plan de advocacy pentru îmbunătățirea politicilor de sănătate.

¹¹ Filmul poate fi vizionat aici: http://www.youtube.com/watch?v=4FlDsJxfAJw&list=UU79dS-YvaaXrd6oiO-RZt_g

4. Proiect ”Măsurile privind creșterea ratei de vaccinare în rândul copiilor romi”

Proiectul a fost finanțat de către Centrul European pentru Prevenirea și Controlul Bolilor și a avut drept scop colectarea și furnizarea de date privind vaccinarea copiilor romi, insistând asupra factorilor determinanți ai imunizării scăzute. De asemenea, s-a urmărit identificarea de soluții fiabile pentru a ghida experți în domeniul sănătății publice din Europa în eforturile lor de a oferi servicii mai bune și echitabile de vaccinare pentru populațiile de romi.

Printre alte obiective urmărite în cadrul proiectului pot fi enumerate:

- Furnizarea unui profil demografic și cultural al populațiilor de romi din UE, SEE și țările candidate UE pe baza datelor din diferite articole științifice, studii, rapoarte. Profilul face referire la caracteristicile socio-demografice, limba maternă, distribuția geografică, modele de migrație internă și internațională;
- Evaluarea nivelului de sub-vaccinare a romilor din 6 țări-țintă, folosind proceduri standardizate de colectare a datelor și de analiză a datelor;
- Identificarea cunoștințelor, percepțiilor, atitudinilor și comportamentelor în rândul romilor în ceea ce privește vaccinarea copiilor și evaluarea impactului acestora asupra copiilor și furnizării serviciilor de vaccinare;
- Identificarea atitudinilor și comportamentelor furnizorilor de asistență medicală față de romii din cele 6 țări vizate;
- Descrierea și analizarea barierelor care determină gradul scăzut de vaccinare al copiilor romi din țările cu o populație semnificativă de romi;
- Evaluarea proiectelor de intervenție socială care vizează creșterea accesului și utilizarea serviciilor de sănătate, inclusiv de vaccinare, în rândul romilor;
- Furnizarea de recomandări în vederea implementării și extinderii intervențiilor cu potențial de a îmbunătăți imunizarea copiilor romi pe termen scurt și mediu.

Promovarea respectării drepturilor omului

Proiectul DARE Net: Desegregare și Acțiune pentru Romii în Educație

Scopul DARE Net este să dezvolte o rețea internațională a societății civile române, care să disemineze bunele practici și inițiative de succes din domeniul educației (politici, inițiative neguvernamentale, jurisprudență) și al desegregării școlare a copiilor romi, pentru a încuraja un angajament puternic al instituțiilor în vederea integrării copiilor și elevilor romi, prin desegregare și educație de calitate. Proiectul a fost demarat în luna decembrie a anului 2012, și se realizează prin parteneriatul următoarelor organizații: Romani CRISS, aplicant principal, European Roma Rights Centre (Ungaria și Croația), Asociația civică Life Together (Cehia), Asociația Integro (Bulgaria), Antigone (Grecia) și Centrul FXB pentru Sănătate și Drepturile Omului, din cadrul Universității Harvard.

Proiectul „Acces Egal la Justiție pentru Romi”

Proiectul “Acces egal la justiție pentru romi”, finanțat de către Comisia Europeană (Directoratul General Justiție, Libertate și Securitate), demarat în mai 2011 a continuat și în anul 2012. Obiectivele proiectului au fost:

1. Organizarea a 6 cursuri de formare pentru procurori, judecători și avocați în domeniul combaterii rasismului, cu precădere în materie penală
2. Asistarea legală, psihologică și medicală a victimelor cazurilor de abuzuri ale poliției din 3 comunități de romi
3. Organizarea unei campanii de conștientizare în comunitățile de romi din România și Franța cu privire la drepturile fundamentale și procedurale: dreptul la viață, dreptul la un process echitabil, dreptul de a nu fi supus torturii, tratamentelor inumane ori degradante, dreptul la libertate și securitate.

Următoarele activități au fost realizate, ca urmare a implementării proiectului, de către Romani CRISS:

- Elaborarea unei curricule de training pentru procurori și judecători, în domeniul combaterii rasismului, cu precădere în materie penală
- Elaborarea unei curricule de training pentru avocați, în domeniul combaterii rasismului, cu precădere în materie penală
- Desfășurarea unui număr de 4 cursuri de formare pentru procurori și judecători în România
- Desfășurarea unui curs de formare pentru 20 avocați din România
- Desfășurarea unui curs de formare pentru avocați din Franța
- Deplasări în comunitățile de romi unde au avut loc cazuri de abuz al poliției, pentru întocmirea unor planuri individuale de asistență medicală și psihologică a victimelor cazurilor de abuz al responsabililor cu aplicarea legii. Comunitățile vizate au fost cele din Reghin (județul Mureș) și din Gulia (Dolhasca, județul Suceava).
- Contractarea unui medic și a unui psiholog care să asiste victime ale cazurilor de abuz al responsabililor cu aplicarea legii
- Asigurarea tratamentului medical necesar pentru victime ale cazurilor de abuz al responsabililor cu aplicarea legii
- Documentarea și monitorizarea unui număr de 8 cazuri de abuz al responsabililor cu aplicarea legii
- Asigurarea asistenței legale pentru victimele unui număr de 8 cazuri de abuz al responsabililor cu aplicarea legii
- Elaborarea și distribuirea de materiale de campanie în 5 comunități din Franța și în 5 comunități din România
- Organizarea unor întâlniri în comunitățile de romi unde se va desfășura campania de informare, pentru conștientizarea cu privire la drepturile fundamentale și procedurale.

Comemorarea masacrului din Auschwitz-Birkenau, din 2/3 august 1944

În data de 2 august 2012, Romani CRISS, în parteneriat cu Centrul Național de Cultură al Romilor – Romano Kher, Institutul Național pentru Studiarea Holocaustului “Elie Wiesel” și Centrul pentru Monitorizarea și Combaterea Antisemitismului din România au organizat evenimentul de comemorare a masacrului din 2/3 august 1944 când, în “Zigeunerlager” din Auschwitz-Birkenau (Polonia), au fost ucise câteva mii de romi și sinti. Comemorarea a avut loc la Memorialul Victimelor Holocaustului din România.

„Am fost deportați în 1942. Puși în vagoane ca vitele. Acolo unde am ajuns, la Bug, nu am avut mâncare sau apă. Tot acolo au murit bunicii mei, copii mai mari sau mai mici. A fost o viață de sclavie”.

Manolache Gheorghe, supraviețuitor al Holocaustului

La comemorare au fost prezente peste 50 de persoane, precum Excelența Sa, domnul Marek Sczygiel, Ambasadorul Poloniei, reprezentanți ai Ambasadelor Germaniei, Suediei, Regatului Unit, Regatului Țărilor de Jos, Ungariei, dar și reprezentanți guvernamentali și reprezentanți ai societății civile, tineri romi și neromi.

Participanții au ținut un moment de reculegere în memoria victimelor Holocaustului și apoi au vizionat un film tematic, urmat de o scurtă dezbatere.

Implicarea organizației în procesul de follow-up al Comisiei Europene împotriva Rasismului și Intoleranței, referitor la la cel de-al treilea raport ECRI cu privire la România

ECRI – Comisia Europeană Împotriva Rasismului și Intoleranței s-a aflat în perioada de pregătire a celui de-al patrulea raport cu privire la România. În acest context, Romani CRISS a pregătit un raport cu privire la modul în care statul român a pus în aplicare recomandările făcute de ECRI în cadrul raportului precedent. Contribuția Romani CRISS a făcut referire la adoptarea de către România a instrumentelor internaționale. În ceea ce privește situația romilor, raportul Romani CRISS vizează următoarele aspecte:

- Strategia pentru îmbunătățirea situației romilor
- Agenția Națională pentru Romi
- Accesul la educație al romilor
- Ocuparea
- Lipsa actelor de identitate
- Alte forme de discriminare față de romi

Raportul integral este disponibil pe pagina de web a organizației:

http://www.romanicriss.org/PDF/Written%20comments%20Romani%20CRISS_ECRI%20report.pdf

Capacitare și formare

1. Schimb de experiență între lideri romi, în cadrul proiectului “Parteneriat pentru romi, protecție, prevenire și promovare”

Lideri romi din Bulgaria, Macedonia, România și Serbia au participat la cea de-a patra întâlnire regională a liderilor romi, din cadrul proiectului „Parteneriat pentru romi, protecție, prevenire și promovare”, implementat cu sprijinul American Bar Association-Rule of Law Initiative. Întâlnirea s-a bucurat de participarea domnului Duane Butcher, însărcinat cu afaceri al

Ambasadei Statelor Unite ale Americii. Reprezentanți ai Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, ai Avocatului Poporului, precum și ai Secretariatului General al Guvernului au dezbătut, împreună cu participanții, pe tema incluziunii romilor din România. Participanții au beneficiat de sesiuni de formare legate de următoarele domenii:

- stereotipuri și prejudecăți cu privire la romi
- sistemul internațional de protecție a drepturilor omului
- segregarea școlară a copiilor romi
- accesul romilor în locurile publice
- identificarea cazurilor de discriminare a romilor

2. Seminar în domeniul anti-discriminării pentru autorități locale

În perioada 2-4 mai 2012, la Târgu-Mureș, s-a desfășurat seminarul „*Romii – Între prejudecată și realitate*”, adresat unui număr de 15 reprezentanți ai autorităților locale din regiune. Seminarul a abordat tematica stereotipurilor și prejudecăților existente, referitoare la romi, aspecte legate de istoria romilor și impactul acesteia asupra prezentului, precum și aspecte legate de fenomenul discriminării, care afectează comunitatea de romi. La curs au participat reprezentanți ai poliției, jandarmeriei, inspectoratelor școlare, precum și ai mai multor unități școlare și pre-școlare din regiune.

3. Cursuri de formare pentru magistrați și avocați

În cadrul proiectului „Acces egal la justiție pentru romi”, implementat de către Romani CRISS, în parteneriat cu Institutul Național al Magistraturii, în anul 2012 au fost realizate 3 cursuri de formare pentru judecători și procurori, concentrate în special asupra combaterii rasismului prin mijloace penale. Cursurile au cuprins următoarele sesiuni:

- Legislația comunitară în materie penală referitoare la combaterea rasismului
- Jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene
- OUG 31/2002, privind interzicerea organizațiilor și simbolurilor cu caracter fascist, rasist sau xenofob și a promovării cultului persoanelor vinovate de săvârșirea unor infracțiuni contra păcii și omenirii
- Prevederile din Codul penal referitoare la săvârșirea infracțiunilor pe teme de etnie
- Ordonanța nr. 137/2000, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare
- Violența colectivă împotriva comunităților de romi
- Motivația etnică în cazurile de abuz al reprezentanților responsabili cu aplicarea legii
- Rolul societății civile în combaterea rasismului

Sesiunile au fost susținute de către un reprezentant al Romani CRISS, un reprezentant al Institutului Național al Magistraturii, un reprezentant al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării, și un reprezentant al MCA România. 87 de judecători și procurori au beneficiat de cursurile de formare din cadrul proiectului.

În cadrul aceluiași proiect, au fost realizate 2 cursuri de formare, urmărind aceleași tematici, adresate avocaților din România și Franța. Cursul din România a fost realizat în perioada 1-4 noiembrie 2012, și s-a adresat unui număr de 20 de avocați. Cursul din Franța a fost realizat în perioada 23-24 noiembrie 2012, adresându-se unui număr de 14 practicieni din Franța.

Publicații

„Phure Vorbi Purane – Proverbe Vechi din Bătrâni”

Romani CRISS l-a sprijinit pe domnul Valerică Stănescu, autorul cărții **„Phure Vorbi Purane – Proverbe Vechi din Bătrâni”**, în publicarea cărții despre calvarul al cărui martor a fost el însuși – Holocaustul romilor. Dorul ascuns al scriitorului este acela de a lăsa drept moștenire generațiilor care vin, istoria neamului romani și o face printr-un limbaj viu colorat, ce dă scrierii sale un pitoresc aparte.

Cultura romă este o cultură eminentă orală. Romii sunt percepuți, în continuare, negativ de populația majoritară, care apreciază la romi doar dansul și cantecele. Prin publicarea cărții bilingve scrise de domnul Stănescu, tinerii romi pot învăța mai multe despre cultura lor (limba romani este din ce în ce mai puțin vorbită) și au și un model de urmat, un exemplu motivațional pe parcursul lor educațional.

Proiecte implementate și finanțatori

Titlu	Sursa de finanțare
Instrumente de monitorizare a politicilor publice, și a discursului politic, în ceea ce privește romii	Balkan Trust for Democracy
Sprijin pentru programul Pași Strategici pentru Îmbunătățirea Accesului la Educație al romilor	LGI Open Society Institute
Parteneriat pentru romi, protecție, prevenire și promovare	Biroul pentru Democrație, Drepturile Omului și Muncă al Departamentului de Stat al SUA
Incluziunea romilor prin fonduri structurale – Romania – Program model	Open Society Institute
Un Start Bun	Roma Education Fund
RED ROM	Comisia Europeană
I am Roma	Comisia Europeană
YCED - Programul de implicare civică și dialog pentru tineri, pentru proiecte de dezvoltare comunitară	Biroul pentru Democrație, Drepturile Omului și Muncă al Departamentului de Stat al SUA
Acces egal la justiție pentru romi	Comisia Europeană
Roma in EU - Sprijin pentru dezvoltarea competențelor civile sau sociale	Comisia Europeană
Roma UP - Incluziunea romilor prin intermediul experiențelor educaționale calitative de succes	Comisia Europeană

Masuri privind creșterea ratei de vaccinare în rândul copiilor romi	Comisia Europeană
Instrumente strategice pentru combaterea încălcărilor dreptului la sănătate al romilor din România”	Roma Health Program-Law and Health Initiative-Open Society Institute